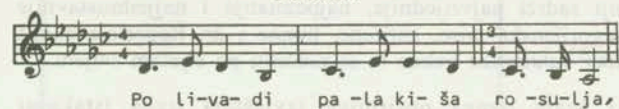

*Dolinom se šetala, djevojčica mlada
Sitno cveće zbirala, plakala od jada.
Joj, mene siroti, na ovome svetu,
Da ja moram umreti, u najlepšem cvetu.
Imala sam dragoga, još ga srce ljubi,
Al' sam nekoć dočula, da on drugu ljubi.*

Po livadi

*Po livadi pala kiša rosulja
(: Po njoj ide djeva, beli joj se košulja. :)
Nejdi djevo u tu travu rosulju,
(: Zamazat ćeš svoju belu košulju. :)
Nemoj tako vodit brige, čoveče,
(: Oprat ću je u potoku naveče. :)
U potoku bistra voda hladana,
(: Mogla bi se prehladiti mladana. :)*

Barici bijaše dosta pjevanja, pa smo još malo porazgovarale. Ispričala mi je lijepi običaj u krašićkom kraju vezan uz blagdan Uskrs. Kud će procesija proći slažu se od borovice *vuzmenke* koje zapale dok procesija prolazi. Na sam Uskrs u zoru svako je selo zapalilo veliku vuzemku. Oko nje su se skupljale djevojke pjevajući uskrsne popijevke. Pozvaše me na kraju u sobu i počastiše još toplim kruhom i krašićkom ukusnom šunkom. Odbih vino zahvalivši se domaćici na svemu. Pokazala mi je njenu nošnju vadeći iz škrinje komad po komad. Na kraju izvadi neobično lijepo i bogato izvezen preklap. "Mi smo starosjedioci pa je vez drugačiji nego kod uskočkih nošnji", reče.

Poslijepodne je. Sunčan i ugodan dan. Čekam na cesti autobus za povratak. Dok sam sjedila na jednoj ogradi, a kasnije u autobusu, razmišljala sam o žumberačkom govoru. Prisjetila sam se Baričinih riječi "stelac" (stolac) za koju sam tražila objašnjenje. Glas *o* se nekad izgovara kao *e* u Prigorju, pa se i danas čuje u Krašiću naročito kod starijih osoba. Inače su ekavskog govora. Širom Žumberka nalazimo i na ijekavski i ikavski govor ali miješani. Pa ipak, po govoru se može zaključiti o seobi Uskoka i naseljenosti starosjedilaca u Žumberku.

Zdenka MILETIĆ

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

SA ŠESTOG MEĐUNARODNOG KONGRESA CRKVENIH GLAZBENIKA U AUGSBURGU (CIMS)

Od 31. svibnja do 4. lipnja 1990. zasjedao je u Augsburgu (Njemačka) *Šesti međunarodni kongres crkvenih glazbenika*, odnosno CIMS (Consociatio Internationalis Musicae Sacrae). Sastalo se 38 stručnjaka i sudionika iz raznih zemalja svijeta da raspravljaju o problemima crkvene glazbe danas. To je šesti kongres ove vrste od osnutka CIMS-a (na sv. Ceciliju, 22. 11. 1963, pismom Pavla VI.: "Nobile subsidium liturgiae").

Međunarodno udruženje CIMS tvore crkveni glazbenici iz raznih krajeva svijeta, a nastalo je, kao ideja, praktično još u svježim danima Koncila iz nužne potrebe da se udovolji novim složenim problemima crkvene glazbe koji su nastali novom liturgijskom reformom. U 2. članu svoga Statuta CIMS je postavio sebi ovaj ozbiljni zadatak: brinuti se za crkv. glazbu, njezino njegovanje i unapređenje, prema propisima Crkve, biti na raspolaganju Kongregaciji za sakramente i bogoštovlje, biskupskim konferencijama u pojedinim zemljama, te crkvenoj hijerarhiji u misijskim područjima u pitanjima svete, crkveno-liturgijske glazbe u pokoncilskoj Crkvi.

U proteklih 27 godina svoga postojanja CIMS je razvio svoje djelovanje u pravcu znanstvenoga istraživanja problemâ crkvene i liturgijske glazbe uopće, napose u novim uvjetima. Održao je 6 znanstvenih kongresa (u Rimu 1967. i 1969, u Salzburgu 1974, u Bonnu 1980. u Rimu 1985. i u Augsburgu 1990) sa vrijednim predavanjima. Osnovao je dva znanstvena instituta, himnološki i etnomuzikološki u Maria Laachu (Njemačka). Ozbiljno pomišlja na osnivanje trećega znanstvenoga instituta za proučavanje gregorijanskoga korala u različitim narodnim, kulturnim i jezičnim sredinama. Pokrenuo je svoje glasilo (časopis) za objavljivanje znanstvenih radova sa svojih kongresa i drugih skupova i drugih vidova svoga djelovanja ("Musicae Sacrae Ministerium").

Na svojim kongresima CIMS razvija i drugu liniju svoga djelovanja: praktična liturgija. U mjestima održavanja kongresa pripremaju se i izvode razni tipovi liturgijskih misnih slavlja u duhu koncilskih smjernica i crkvenih dokumenata. Pri tome se po pravilu koriste sve tri vrste pokoncilске liturgijske glazbe: gregorijanski koral, sveta polifonija i pučki crkveni oblici.

Kod toga su redovito angažirani današnji crkveni glazbenici s novim glazbenim izrazom. Također se strogo pazi na to, da kod oblikovanja misnoga slavlja dođu do izražaja svi liturgijski subjekti: zborovi, Schola cantorum, ministri, puk — svatko u vlastitoj ulozi i mogućnosti (participatio actuosa).

I na generalnom *Šestom kongresu* u Augsburgu CIMS je priredio svoj radni znanstveni program i veoma bogatu praktičnu liturgiju. Održana su vrijedna predavanja: o problemima inkulturacije danas (dr. R. Schumacher), o liku i izgradnji crkvenog glazbenika (prof. Alfred Koerppen), o kriterijima liturgijske pogodnosti duhovnih pučkih popijevki (Mo W. Marzilli), o latinskoj svečanoj misi prema zamisli koncilskih otaca (prof. B. Baroffio) i dr.

Praktično-liturgijski program ovog Kongresa bio je iznimno bogat i umjetnički i liturgijski uspješan. Što se praktičnog cilja tiče, ovaj je Kongres htio pokazati lice i naličje najsvečanije liturgije (mise i oficija) u jednoj biskupskoj (centralnoj) crkvi u današnjim prilikama, koristeći sva sredstva i upošljavajući sve liturgijske subjekte. Idealnu priliku za to pružilo je dvjetisućno biskupsko sjedište u Augsburgu i današnja augsburška katedrala. Ova katedrala posjeduje zavidno velike i kvalitetne glazbene potencijale: veliki i mali katedralni zbor i orkestar, velike orgulje, te poznati augsburški *Zbor dječakâ*. Tu je i posebna muzička kuća za pedagoške i radne glazbene ciljeve i potrebe katedralne liturgije (*Haus der Dommusik St. Ambrosius*).

Za vrijeme duhovskih blagadana kongresisti i mnoštvo vjernika sudjelovali su u nezaboravnim liturgijskim slavljima u augusburškoj katedrali i u crkvi sjedišta (rada) Kongresa (*Haus St. Ulrich*). U detaljima je to ovako izgledalo.

Posljednjeg dana svibnja priređen je svečani završetak svibanjske pobožnosti u katedrali uz pjevanje pučkih popijevki i sudjelovanje Zbora dječaka. Na prvi petak slavila se svečana misa u čast Božanskoga Srca Isusova na latinskom jeziku (greg. koral). Toga istoga dana uvečer priređen je interesantan koncert na katedralnim orguljama uz sudjelovanje zbora i puka. Na ovom koncertu moglo se vidjeti i doživjeti orgulje kao crkveni instrument, njihovo puno značenje u crkvi i u liturgiji, njihovu nezamjenjivost u svetoj crkvenoj glazbi i u liturgiji.

U subotu pred Duhove predvodio je svečanu misu za kongresiste i druge nazočne preuzvišeni Franjo Komarica, banjalučki biskup. Misa je bila na latinskom jeziku, a nastupali su alternativno: kölnska "Schola cantorum" (Gabrijel Steinschulte), augusburški katedralni zbor i svi prisutni. Nepromijenjive dijelove mise pjevali su zbor i puk naizmjenično. Istoga dana uvečer Zbor dječaka izveo je efektan koncert u katedrali.

Svečana sveta liturgija na Duhove bila je sastavljena od pjevanja *Hora Tertia* (Trećega časa) i svečane pontifikalne mise, sve na latinskom jeziku. U gregorijanskom pjevanju i latinskoj misi sudjelovalo je mnoštvo prisutnih vjernika kao da se sve događa na narodnom, a ne na latinskom jeziku! Interesantna i draga bila je tolerantna duša dostojanstvenoga gregorijanskog korala i *Missae chromaticae* (Karl Erhard, 1928) i njezinih unutarnjih nemira i traženja. Dijalog prošlosti i sadašnjosti, između staroga i novoga, sadašnjeg i budućeg postulat je, podloga je, nada je, kruna je života! Pontifikalnu svetu misu slavio je sa kongresistima i svijetom, preuzev. gospodin Dr. *Josef Stimpfle*, augusburški biskup. Na Duhove uvečer svečane pjevane *Vesperae* (Večernja) u katedrali, uz bogati nastup orgulja. Sutradan je sličnu pontifikalnu liturgiju u katedrali predvodio pomoćni biskup, gosp. *Max Ziegelbauer*, a veliki zbor i katedralni orkestar izvodio je Haydnovu *Nelsonmesse* — naizmjenično sa gregorijanskim pjevanjem svih prisutnih. Bili su to nezaboravni Duhovi za sudionike Kongresa i sav narod, liturgijski dani i doživljaji koji nikada ne napuštaju dušu.

U ime naše Biskupske konferencije Kongresu je prisustvovao gosp. Dr. Franjo Komarica, banjalučki biskup. Njegova prisutnost i prisutnost pomoćnoga augusburškoga biskupa dala je ovome skupu poseban ton. Na oproštaju od kongresista biskup Komarica uputio je srdačnu riječ, potaknuvši zalaganje i rad oko rješavanja problema svete glazbe danas. Od članova CIMS-a sa hrvatskoga jezičnoga područja bio je prisutan još samo fra Slavko Topić (Sarajevo, Bosna). Na izborima koje je ovaj Kongres imao u programu izabran je za konsiliara (CIMS vodi predsjednik — Mons. dr. *Rudolf Pohl*, dva moderatora — prof. dr. *Bonifacio Baroffio*, OSB, Dr. *Gabrijel Steinschulte* i 4 konsiliara — prof. J. *Boogaarts* iz Holandije, Dr. *Danijel Roth* iz Pariza, Dr. *Paul Terse* iz USA i Dr. *S. Topić* iz Jugoslavije.

Općenito je zapaženo, iako Kongres o tome nije posebno raspravljao, da se gregorijanski koral spontano vraća u liturgiju. Zanimljivo je upravo to da mlade generacije rado

pjevaju koral. Možda upravo mi u hrvatskom jezičnom području imamo izvrstan dokaz za to. U svim hrvatskim područjima pokret mladih dječjih zborova, "Zlatna harfa", uspješno i zadivljujuće promiče gregorijanske poznatije i lakše melodije. Do sada je uvježbana *Misa mundi* (Kyrie XVI, Sanctus i Agnus Dei XVII), te *Salve Regina*. U tom pravcu CIMS je u suradnji stručnih benediktinaca iz Solesmesa priredio i izdao mali *Liber Cantualis* (1978) koji sadrži najvrijednije, najpoznatije i najjednostavnije gregorijanske mise, antifone, himne i dr. Reportoir ovoga *Liber cantualisa* trebao bi se proširiti po cijelom svijetu.

Na kraju ovoga opširnijeg izvještaja treba istaknuti zasluge apost. protonotara, mons. prof. dr. *Johannesa Overatha*, gorljivoga i neumornoga promicatelja i jednoga od glavnih pokretača CIMS-a. On je dugo vremena bio predsjednik a sada je doživotni počasni predsjednik CIMS-a, za kojega se zalaže još iz koncilskih radnih aula u kojima je bio prisutan. Na ovome Kongresu, dok se stvarao radni program za slijedeće godine (između ostaloga, i izrada udžbenika za bogoslovije i sjemeništa), prof. Overath je naglašavao i posvijestivao sebi i CIMS-u glavni cilj Koncila i Crkve: "Ad maiorem gloriam Dei et aedificationem fidelium".

S.T.

HRVATSKA KATOLIČKA MISIJA, KARLSRUHE, 8. VII. 1990.

HKM Karlsruhe slavila je u nedjelju 8. srpnja 1990. god. završnu školsku misu zahvalnicu. Hrvatski dušobrižnik vlč. *Ivan Plješa* pozvao je dan ranije svu školsku djecu, ne samo vjeroučenike, na sv. ispovijed, kako bi se idućeg dana na nedjeljnoj misi mogli pričestiti i tako s Kristom Spasiteljem započeti zaslužene školske praznike. Odazvao se velik broj učenika i mnogi od njihovih roditelja. U nedjelju 8. VII. bila je crkva ispunjena djecom i odraslima. Vlč. Plješa se pobrinuo da ova služba Božja bude što ljepša, što korisnija i što svečanija, pa je pozvao muški kvintet iz Zagreba tj. gosp. *Vinka Glasnovića*, dirigenta i orguljaša u saborskoj i banskoj crkvi sv. Marka na Gornjem gradu, i njegova četiri prijatelja *Vjekoslava Dušaka*, *Gorana Blažekovića*, *Tonija Volarića* i *Zorana Ostojčića*. Milinu tog pjevanja jednostavno je nemoguće opisati, jer se ne može reći tko je bolje pjevao tenori ili basovi. Svi su bili više nego izvrsni kako u solo pjevanju tako i u zboru. Za vrijeme liturgijske službe pjevali su *Hrvatsku misu* za muški zbor posvećenu bl. Augustinu Kažotiću, koju je skladao V. Glasnović a poslije mise priredili su koncert duhovne glazbe. Počelo je s četverglasnom *Lijepom našom*, a dalje su na programu bile skladbe: *Pri svetom Kralju*, V. Glasnovića, na riječi A. G. Matoša, psalmi *Gospod je pastir moj*, *Bože, pjesan novu*, i *Pogledaj na me* Antonina Dvoržaka, četiri *Ave Maria* Franza Schuberta, Paola Tostia, Clotilde Kainersdorfer i Charlesa Gounoda, *Sred burne noći*, zatim dio Kantate o hrvatskom knezu Branimiru pod nazivom "879" i dio iz Kantate o hrvatskom kralju Zvonimiru skladatelja V. Glasnovića, *Što ću uzvratiti Gospodinu* hrv. kapucina Zvonimira Marije Pšaga, *Gospa Marija* V. Glasnovića na riječi A. G. Matoša, a koncert je završio pjevanjem cijele crkve *Lijepa naša*. Bio je to divan ugođaj kakvog još nismo imali usprkos mnogih gostovanja. Hvala njima i vlč. Plješi koji nam je omogućio takvo uživanje u duhovnoj glazbi.

s. Danijela JURIŠA